

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

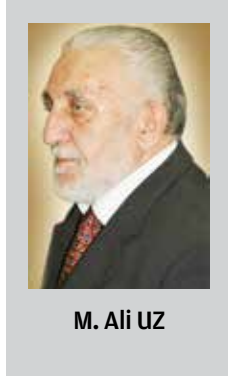
ALİŞERBETİ VE YEDİLER MAHALLESİ'NİN YERİ VE KONYA VALİSİ MAHMUT PAŞA İLE KONYA'DA BİR EBU'S SUUD EFENDİ

Her zaman söylerim, “Konya Şeriye Sicilleri incelenmeden Konya tarihi yazılamaz.” Şeriye sicillerinin her sayısında Konya tarihi, tarihi binaları, şahısları ile ilgili bilgilere rastlamak mümkündür.

Konya’da bir Alişerbeti Mahallesi var. Mahalle sur içerisinde. Mahallede hem meskenlere hem de çarşı-lara rastlamak mümkün.

Konya Ansiklopedisi’nde Mahmut Paşa’nın 1667 yılında Konya valiliği yaptığı, 1670 yılında da vefat ettiği belirtilmiştir.⁽¹⁾ Konya valileri yazılırken genellikle ana kaynaklarda belirtildiği şekilde Konya’da valilik yaptığı yıllar ile vefat tarihleri verilmiş. Esas olan Konya valilerinin Konya’da ne yaptıklarıdır. Şeriye sicillerinden öğrendiğimize göre **Konya Valisi Mahmut Paşa**, Alişerbeti Mahallesi’nde

kendi adıyla anılan bir mescit ile yanında **Alaca Han** adıyla bilinen bir de han inşa ettirmiştir. Yusuf Küçükdağ, Alaca Han’ı yazarken hanın 1576 yılında yaptırıldığını ifade eder.⁽²⁾

M. Ali UZ

Osmanlı valileri listesinde Mahmut Paşa 30. Sırada verilmiş. 26. Sırada verilen **Kirli Hasan Paşa** Konya valiliğini 1597 yılında yaptığına göre Mahmut Paşa’nın Konya valisi olması daha sonra olmalıdır. Nitekim Mahmut Paşa’nın vefat tarihi de 1670 yılı olarak verilmiştir. Şu

duruma göre tarihlerde bir yanlışlığın olduğunu tahmin ediyoruz. Burada önemli olan Konya Valisi Mahmut Paşa’nın Konya’da Alişerbeti Mahallesi’nde bir mescit ile bir han yaptırmasıdır. Konu ile ilgili bir husus da Ebu Suud adında bir kadı efendinin Mahmut Paşa’nın yaptırmış olduğu mescide 9 bab dükkân vak-

(1) Hüseyin Muşmal, “Mahmut Paşa”, Konya Ansiklopedisi, C. 6, Konya 2014, s. 256.

(2) Yusuf Küçükdağ, “Alaca Han”, Konya Ansiklopedisi, C. 1, Konya 2009, s. 148.

Istanbul Eyüpsultan'da metfun olan Şeyhülislam Mehmed Ebussuud Efendi (1490 - 1575).

fetmesidir.

Bilindiği gibi Ebu Suud Efendi adında Osmanlı Dönemi şeyhülislamı vardır. **Ebu's Suud Efendi** 1490 yılında Çorum'un İskilip İlçesinde doğmuştur. Kanuni Devrinde 20 yıl, II. Selim Devrinde 7 yıl 11 ay olmak üzere toplamda 28 yıl 11 ay şeyhülislamlık yapmıştır. Şeyhülislamlık süresi en uzun olanlardandır. Babasının adı İskilipli Şeyh Muhiddin Mehmet Mustafa Efendi'dir. Vefat yılı ise 1575'tir. ⁽³⁾

Mahmut Paşa Mescidi'ne dükkân vakfında bulunan **Kadı Ebu's Suud Efendi**'nin vakfiye tarihi 3 Rebiyülahir 1071/6 Aralık 1660'tır. Babasının adı Seyyid Mesud Efendi'dir. Bu duruma göre Osmanlı Dönemi şeyhülislamı Ebu's Suud Efendi ile mescide dükkân vakfında bulunan Ebu's Suud Efendi farklı şahsiyetlerdir. Ebu's Suud ismi sık kullanılmayan bir isim olması dolayısıyla Kadı Ebu's Suud Efendi'nin şeyhülislamın torunu olması ihtimali akla gelmektedir.

Alişerbeti Mahallesi ile bu

mahallede bulunan **Mahmut Paşa Mescidi**, Alaca Han, yakınında **Çaylızade Hanı** çevredeki Keçeciler, Attarlar ve Çilingirler Sûku'ları (sokakları-çarşıları) ve **Yediler Sultan Türbesi** kanaatimize göre 1867 Çarşı Yangınında yanmış olmalıdır. Adı geçen han ve çarşıların varlığı ise bu mahallenin Konya Çarşısı içerisinde olduğunu göstermektedir. Şeriye sicillerinde bu han ve çarşılarla ilgili pek çok kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan edindiğimiz intibalara göre Alişerbeti Mahallesi sur içinde ve surun güneyden kuzeye doğru orta bölgesinde yer almış olmalıdır. Alaattin Aköz, Keçeciler Çarşısının Attarlar Çarşısı ile birlikte Atpazarı Kapısının içerisinde ve Alaca Han civarında olduğunu ifade etmekte, hanın Atpazarı Kapısı ile Aksaray Kapısı arasında olduğuna göre adı geçen çarşıların da bu bölgede olduğunu söylemektedir. ⁽⁴⁾

Bazı şeriye sicili kayıtlarında **Keçeciler Çarşısı** Yediler Mahallesi'nde gösterilmektedir. Nitekim 20 Zilkade 1143/27 Mayıs 1731 tarihli bir kadı sicil kaydında mülk satışında satılan mülk "*Yediler Mahallesi'nde Keçeciler Sûku'nda vâki...*" olarak tarif edilmiştir. ⁽⁵⁾ Yine bir mülk satışında Yediler Mahallesi'nde barudan (kale duvarı) bahsedilmesi Yediler Mahallesi'nin sur yakınında olduğunu göstermektedir. ⁽⁶⁾ Bu tariflere göre Keçeciler Çarşısı bölgedeki diğer çarşıların kuzeyinde yer almakta Yediler Mahallesi de bölgede Alişerbeti Mahal-

(3) A. Altunsoy, Osmanlı Şeyhülislamı, Ankara 1971, s. 28-29.

(4) Alaattin Aköz, Konya'nın Kırk Çarşı ve Pazarı, Konya 2015, s. 103.

(5) İzzet Sak, KŞS 52, Konya 2014, s. 359.

(6) Sak, KŞS 52, s. 355.

Haritada kırmızı çizgilerle sınırları belirlenen alan günümüzde Şükran Mahallesi.

lesi'nin kuzey bitişiğinde bulunduğu intibamı uyandırmaktadır.

Yediler Mahallesi'nin III. Murat Döneminde 17 mükellefi vardır. 1847-48 yılına gelindiğinde mahalle üç gurupta 10 mükellef olarak vergilendirilmiştir.⁽⁷⁾ Temettuat defterlerinde mahalleler bölge bölge gösterilir. Nitekim Civar, Durakfakih, Çelebi Sokağı, Zincirlikuyu mahalleleri arka arkaya gösterildiği gibi Bordabaşı, Şeyh Ahmet, Sungur mahalleleri de birbiri arkasındadır. Yediler Mahallesi de Devle, Kasapsinan, Karaaslan, İbnişahin ve Şerefşirin mahalleleri arasında gösterilmiştir. Kanaatimize göre Yediler Mahallesi bu günkü Tefikiye Caddesi üzerinde Garanti Bankası'nın bulunduğu bölgede küçük bir mahalledir. Nitekim Yediler Kabristanı da bu bankanın bulunduğu yerdedir. Keçeciler Çarşısı da bu mahallenin hemen güney tarafında yer alan Alişerbeti Mahallesi ile Yediler Mahallesi arasında yer

almaktadır. Başka bir ifade ile Alişerbeti Mahallesi'nde başlayan Keçeciler Sokağı Yediler Mahallesi'nde güney kuzey istikametinde uzanmaktadır. Bilindiği gibi sokaklar sur duvarlarına paraleldir. Şeriye sicillerinde Keçeciler Çarşısının bazen Yediler bazen de Alişerbeti Mahallesi'nde gösterilmesinin sebebi budur. Selçuklu Dönemi'nin meşhur Uzunçarşısı da bu bölgede olmalıdır.

Netice olarak büyük bir ihtimalle Yediler Mahallesi ile kısmen Alişerbeti Mahallesi eski Şükran Mahallesi'nin kuzeyinde bulunmaktadır. Bu netice onlarca şeriye sicil kaydının ışığı altında ortaya çıkmıştır.

Kaynaklar

- A. Altunsu, Osmanlı Şeyhülislamı, Ankara 1971, s. 28-29.
- Alaattin Aköz, Konya'nın Kırk Çarşı ve Pazarı, Konya 2015, s. 103.
- Barış Sarıköse, Konya Şeriye Sicili 148, Konya 2011, s. 197-98.
- Hüseyin Muşmal, "Mahmut Paşa", Konya Ansiklopedisi, C. 6, Konya 2014, s. 256.
- İzzet Sak, Konya Şeriye Sicili 52, Konya 2014, s. 359.
- Yusuf Küçükdağ, "Alaca Han", Konya Ansiklopedisi, C. 1, Konya 2009, s. 148.

(7) Barış Sarıköse, KŞS 148, Konya 2011, s. 197-98.

Ş E Y H Ü L M U A L L İ M İ N MEHMET RÜSTEM SUNGUR (1885-1972)

Ahmet ÇELİK - Av. Serdar CEYLAN

Mehmet Rüstem Sungur, 1301/1885 yılında Konya’da dünyaya gelmiştir⁽¹⁾. Babası ulemadan **Ahmet Fahrettin Efendi** (1853-1921), annesi Çerkeşli Gökbeyoğullarından müderris Hacı Mustafa Efendi’nin kızı **Ülfet Hanım** (1866-1923)’dır. Nadide, Feyzi, Musa, Arif, Nuri, Hasibe, Raife ve Hatice⁽²⁾ isimli kardeşleri vardır.

Babası **Ahmet Fahreddin Efendi** (1853-1923) aslen Yozgat, Sungurlu İlçesi, Yekbaş Köyü’nden Hanefi Hasan oğullarından olup,

Mehmet Rüstem Sungur (1885-1972)

(1) Konya, Kuzgunkavak Mahallesi’nde nüfusa kayıtlıdır. Bknz. Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Özlük Arşivi, KMEMK3-36_0006.

(2) Hatice Hanım, Miralayzade Abdullah Bey ile Emine Hanım’ın oğlu Mustafa Salim Oğuzer ile evlendi. Saadet (1912-?), Nimetullah Uzlu (1914-2000) ve Mehmet Şefik (1917-?) isimli çocukları oldu. Ayrıca bknz. Saime Yardımcı, "Miralayzadeler - Uzlukslar", Konya’da Asırlık Bir Çınar, Konya 2011, s. 142, 143.

Konya İplikçi Medresesi Müderrisi **Çerkeşzade Mustafa Efendi**’nin damadı idi. 1339/1923 senesinde vefat etti. Üçler Kabristanı’na defnedildi. Mezar taşı kitabesi şöyledir:

*“Hüvelbaki, El-merhum ve el-mağfur,
İplikçi Müderrisi Çerkeşzade Mustafa
Efendi’nin damadı Yozgatlı Ahmet
Fahreddin Efendi’nin Ruhuna Fatiha.
09 Ramazan 1339/1923”*

Mehmet Rüstem, ilköğretimini **Akif Paşa Mektebi İptidaiyesi**’nde gördü. 1 Ağustos 1315/13 Ağustos 1899 tarihli Mekatibi İbtidaiye Şahadetnamesi (İlkokul Diploması)’na göre Tecvit, İlmihal, Sarf-ı Osmanî, İmla, Kıraat, Hesap ve Hüsnü Hat derslerinden imtihana girerek okuldan mezun oldu.

Mehmet Rüstem, İplikçi Medresesi’nin müderrisi olan dayısı ve sonradan kayınpederi olan **Çerkeşli Hacı Halis Efendi**’den medreseye ait dersleri göreyerek icazet aldı.

1321/1905 yılında iki sınıflı **Konya Erkek Öğretmen Okulu**’ndan mezun olduktan sonra dört sınıflı öğretmenlik kurslarına katıldı. Kurs sonunda yapılan imtihanda başarı kazanarak öğretmenlik görevine başladı.

Rüstem Sungur, **Darulmuallimin ile ilgili anılarını**⁽³⁾ şöyle anlatır:

“Ben Darulmuallimin’in 2 ve 4 yıllık mezunuyum. 1903’te kayıtsız olarak devama başladım. Okulumuz Alâeddin Tepesi’nin eteğinde şimdi ki Cumhuriyet Meydanı’nda⁽⁴⁾ idi. Okul

(3) Öz Demokrat, 15 Mart 1960.

(4) Konya’da 29 Ekim 1933 tarihindeki Cumhuriyet’in

*bahçe ile çevrilmişti. Ortada geniş bir salon ve iki yanında muallim-i evvel ve sani odaları ile sınıflar vardı Müdürümüz **Hüseyin Avni Bey**⁽⁵⁾ idi. Öğretmenimiz **Bozkırlı Süleyman Efendi** medreseden gelme idi. İkisi de çok bilgili zatlardı. Süleyman Efendi konuşkan değildi, otoritesi zayıftı. Hüseyin Efendi Arapça Farsçayı okur, konuşur, yazardı Fransızca da bilirdi. Riyaziyesi kuvvetli idi. 1321'de mezun oldum. Öğretmenliğe Antalya'nın Kaş kazasında ve 1323 yılın da başladım. 19 kişi mezun olmuştuk. Mezuniyet imtihanlarına vaktin **(Konya) Valisi Faik Bey**⁽⁶⁾ de gelirdi, mabeyinden gelme kültürlü bir zat idi. Numaram 41 idi. Sınıflarımızda sıra vardı Kara tahta ve kürsü mevcuttu. Sıralar gittikçe yükselirdi. İki yanından girilir 8-10 kişi' otururdu. Coğrafya dersinde harita kullanırdık. Son sınıfta şu dersleri okuduk: Maa-tecvid Kur'an-ı Kerim, Ulumu diniye, Arabi, Farsî, hesap, coğrafya, tarihi İslami, kavaidi Türkiye, kıraat ve imla, hat, usulü tedaris ve terbiye-i ahlak."*

22 Ağustos 1323/3 Eylül 1907'de **Antalya Kaş İbtidaiyesi (İlkokulu)** öğretmenliği ile başlayan Rüstem Sungur eğitimcilik hayatı sırasıyla:

15 Temmuz 1324 / 28 Temmuz 1908'de **Alanya İbtidaiyesi**,

25 Eylül 1327 / 10 Ekim 1911'de **Seydişehir Rüştîyesi (ortaokulu)** muallimi saniliği,

9 Teşrinisani 1327 / 22 Kasım

Mehmet Rüstem Sungur
(1885-1972)

1911'de Seydişehir Rüştîyesi muallimi evvel vekâleti,

15 Eylül 1328 / 28 Eylül 1912'de **Alanya Merkez İptidaisi (İlkokulu)** başmuallimliği,

12 Mart 1330 / 25 Mart 1914'de **Konya Tapu** memuru refakati,

13 Teşrinivevvel 1331 / 26 Ekim 1915'de **Karaman Mithat Paşa Mektebi** başmuallimi,

8 Şubat 1334 / 1918'de **Konya Öksüz Yurdu**⁽⁷⁾ muallimliği,

1 Kanunisani / Ocak 1335 / 1919'da **Konya Rehber-i Hürriyet** başmuallimliği ve **Konya Darulirfan Mektebi**⁽⁸⁾ müdür muavinliği ve Türkçe muallimliği,

28 Mayıs 1338 / 1922'de Konya merkez **İlk Tedrisat Müfettişliği**,

14 Teşrinivevvel / Ekim 1338 / 1922'de **Konya Darulirfan Mektebi** müdürlüğü,

2 Mart 1926'da **Topraklık Kız Mektebi** başmuallimliği,

1 Nisan 1926'da **Konya Lisesi** İptidai (ilkokul) kısmı muallimliği,

1 Eylül 1926'da **Şehit Asım Bey Kız Mektebi** başmuallimliği,

26 Mart 1927'de Bilecik ilk tedrisat müfettişliği,

31 Aralık 1928'de **Konya Merkez Hoca Cihan Mektebi** başmuallimliği,

19 Kasım 1928'de **Nakiboğlu Mektebi** başmuallimliği,

16 Ocak 1930'da **İsmet Paşa Mektebi** başmuallimliği,

12 Eylül 1932'de **Topraklık Mektebi** başmuallimliği,

Onuncu Yıl Dönümü kutlamaları için açılan bu meydana "Cumhuriyet Meydanı" adı verilmiştir. Bknz. Serdar Ceylan, "Konya'da Cumhuriyetin Onuncu Yıl Kutlamaları Özel Sayısı Üzerine", Akademik Sayfalar, 29 Ekim 2014, C. 14, S. 27, s. 418.

(5) Ahmet Çelik, "Neveşirli Hüseyin Avni Efendi (1878-1922) ve Ailesi", Akademik sayfalar, 10 Şubat 2016, C. 16, S. 3, s. 44-48.

(6) İbrahim Faik Bey (1852-?), 1903 yılında Konya Valiliği'ne tayin edildi. 1906 yılında İzmir Valisi olmuştur. Bknz. Hasan Yaşar, "Faik Bey", Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 291.

(7) Konya'da açılan Öksüzleri Himaye Yurdu, 1917 yılında "Öksüz Yurtları Mecmuası" isimli bir dergi de yayımlamıştır. Bknz. Caner Arabacı, "Öksüz Yurtları Mecmuası", Konya Ansiklopedisi, C. 7, s. 135.

(8) Ahmet Çelik, Konya Daru'l-İrfan Mektebi, Akademik Sayfalar, 8 Ekim 2014, S.24, s.371-375

12 Ekim 1935'de **Konya Gazi Paşa İlkokulu** başmuallimliği,

1 Aralık 1936'de **Konya Necati Bey İlkokulu** başmuallimliğinde bulundu. Necati Bey ilkokulunda görevli iken 30 Ağustos 1945'de emekli oldu.

Emekli olduğu günlerde "Rüstem Sungur Ayrılırken"⁽⁹⁾ adlı bir makale yayınlayan **Namık Ayas** (1909-2001) onun hakkında şunları yazmıştır:

"Konya'mızda Milli Eğitim Mesleğinin eski alemdarı (bayraktarı), öğretmen, başöğretmen Kızılaycı, Yurtçu Rüstem Sungur bu kadar yıl hizmetten sonra emekliliğini istedi. Rüstem Sungur'u ilk gençliğimde Darulirfan Özel Okulu'nun müdürü olarak tanımuştım. Her gün bütün öğrencilerin ve bütün öğretmenlerin dağılışından çok sonra, onun, işlerini bitirmiş ve ertesi güne hazırlanmış, insanların taşıdığı büyük zevk içinde bir dönüşü vardı. Disiplinli, intizam sever oluşu, ciddi bulunuşu ile şöhret almıştı. Yalnız kendi öğrencileri değil başka okul öğrencileri de bu pür vakar müdürden saygı ile karışık bir çekinme duyarlardı. Meslek hayatının tarihçesini yazacak değilim. Fakat Rüstem Sungur, İsmet Paşa, Gazi Paşa ve Necati Bey okullarında birer birer

başöğretmen oldu. Onun bir meslek hayatı vardır. Dürüst, disiplinli, fedakâr geçmiştir. Haksız gördüğü söz ve muamelelerle daima mücadele etmiş, karşısındakileri er geç sözlerine inandırmıştır. Meslektaşları çaresizlik karşısında daima onun gözlerini aramışlardır. Onun bir de cemiyet hayatı vardır. Birçok cemiyetlerde geliştirici hizmetler yapmış, Kızılay'ın da belki on yıldır reislik ve üyeliğini etmiş, ona kazandırmadığı kalmamıştır. O bir teşkilatçıdır. Yaptığı kuvvetli didinme, hayırseverlerin önüne düşme, Ankara'ya ihtiyaç ve arzuyu duyurma kuvvetiyle o evvela bir kira evinde fakir öğrenci ile yeri olmayan öğrenciyi birleştiren bir talebe yurdu kurmuştur. Sonra bu yurdu bugünün değerinde 50 bin lira tutan bir bina kazandırmıştır. Orada yıllardır müdürlük yapmaktadır. O bir halk adamıdır. Halk onu sevmiş, Toplanacak paralarda, yapılacak yeni işlerde başta onu görünce arkadan koşmuştur. Rüstem Sungur yurdunu sever, onun yurdu için bundan sonra da katlanmayacağı hizmet yoktur. Rüstem Sungur artık bir muhterem emekli öğretmendir. Fakat o yine tam bir hemşeri, tam bir meslektaş, tam bir teşkilatçı ve tam bir halk adamıdır. Meslektaşları onu "**Şeyhü'l-muallim/Öğretmenlerin Önderi**" olarak saklıyor ve onun faziletli hayatını

(9) Ekekon, 28 Eylül 1945

örnek alıyordular.”

Rüstem Sungur bu eğitimcilik görevlerinin yanında 1936 yılından itibaren **Kızılay Konya Şubesi**'nde⁽¹⁰⁾ başkan olarak çok başarılı örnek çalışmalar yapmış, yine Kızılay Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunmuştur.

Bundan başka **Donanma Cemiyeti**'nde⁽¹¹⁾ de hayırlı hizmetler de bulunmuştur.

Türk Eğitim Derneği Konya Şubesi'nin kurucuları arasında bulunarak öğrenci yurdunun inşasında büyük hizmetleri geçmiştir. Uzun yıllar öğrenci yurdunun Başkanlığını da üstüne alan merhum, yurda düzenli bir biçim vermiş, öğrencilerin yetişmesinde önemli faydalar sağlamıştır. Rüstem Sungur'un bu çalışmaları Genel Merkezin gözünden kaçmamış, yurda “Rüstem Sungur” adının verilmesi ni kararlaştırarak uygulamıştır.

Çocuk Esirgeme Kurumu⁽¹²⁾, **Konya Veremle Savaş Derneği**⁽¹³⁾ ve **Cemiyeti Hayriye**⁽¹⁴⁾ kuruluşlarında da üyeliklerde ve Haysiyet Divanı Başkanlığında bulunmuş olan Rüstem Sungur, madalyalarla taltif edilmiş, kırk yıllık öğretmenliği yanında kırk yıllık, fahri olarak hayır hizmetlerinde çalışmış yediden yetmişe tüm Konyalıların sevgi, saygı ve takdirlerini kazanmıştır.

İlk defa 1947 yılında Hadimli Mehmet Vehbi Efendi (1862-1949)⁽¹⁵⁾ ile birlikte hac farizasını da

ifa eden Rüstem Sungur, bir defasında eşini de götürmek suretiyle üç kez daha hacca gitmiş ve son demlelerinde inzivaya çekilmiştir.

Mahmut Sural (1914-1987)⁽¹⁶⁾ onun hakkında şunları kaydeder:⁽¹⁷⁾

“*Rahmetli Hacı Rüstem Sungur'u yakından tanır, kendisine derin bir saygı duyardım. Her doğru sözlü gibi, o da sondan söyleyeceğini ilkten söyleyen cinstendi. Bilgin çalışkan, zeki, iradesi güçlü, saygın bir kişiliğe sahipti. Son derece dindar, hakka hukuka saygılı, mütevazı ve sert bir mizaca sahipti. Haksızlıklara tahammülü yoktu. Vefatından birkaç yıl önce geçirdiği bir trafik kazasında hayli hırpalanmış, yaşlılığına rağmen kazanın verdiği rahatsızlıklardan hiçbir şikâyeti olmamıştı. Merhum Hacı Rüstem Sungur 17 Aralık 1972 tarihinde 87 yaşında olduğu halde vefat etmiş, vasiyeti üzerine Üçler Mezarlığında annesi Ülfet Hanım'ın yanında toprağa verilmiştir.*”

Suat Abanazır (1923-2003)⁽¹⁸⁾, Günün Yazısı köşesinde “Rüstem Hoca” başlığı ile vefatından üç gün

(10) Mehmet Ali Uz, “Türkiye Kızılay Derneği Konya Şubesi”, Konya Ansiklopedisi, C. 8, s. 377, 378.

(11) Ahmet Çelik, “Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti Konya Şubesi”, Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 129.

(12) Kerim Sarçelik – Cemil Paşlı, “Darüleytam”, Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 8, 9.

(13) Saadet Birsan Uslu, “Konya Veremle Savaş Derneği”, Konya Ansiklopedisi, C. 6, s. 129, 130.

(14) Funda Küçüköner, “Cemiyet-i Hayriye Derneği”, Konya Ansiklopedisi, C. 2, s. 247; Funda Küçüköner, “Cemiyet-i Hayriye Vakfı”, Konya Ansiklopedisi, C. 2, s. 247.

(15) Mehmet Ali Uz, “Hadimli Mehmet Vehbi Çelik (1862-1949)”, Konya Alimleri ve Velileri, Meram Belediyesi Yayınları, 2013, s. 451-453; Hasan Yaşar, “Çelik, Mehmet Vehbi”, Konya Ansiklopedisi, C. 2, s. 323, 324.

(16) “25. Vefat Yıldönümünde Mahmut Sural Özel Sayısı”, Akademik Sayfalar, 28 Mart 2012, C. 12, S. 10, s. 145-160.

(17) Yeni Konya 30 Ocak 1976.

(18) Osman Dikilitaş, “Abanazır, Suat”, Konya Ansiklopedisi, C. 1, s. 1, 2.

sonra Rüstem Sungur hakkında şunları yazmaktadır.⁽¹⁹⁾

“Rüstem Hoca vefat etti. Allah gani gani rahmet eylesin. Hoca, eski bir deyimle; nev’i şahsına münhasır bir kişi idi. Zeki bir insandı. Zekâsı sebebiyle olacak, keskin müdahaleleri vardı. Rüstem Hoca bu müdahalelerini kendisine has bir konuşma tarzı içinde yapar, hem muhatabına ne demek istediğini anlatır, çoğu ahvalde onu susturmasını da becerirdi. Sert bir üslup içinde konuşur görünürdü. Ne var ki, dikkatli bir kişi Hocanın rakik bir kalp taşıdığını, hassasiyetini böylece anlatmayı uygun bulduğu için, kelimelerin üzerine basa basa sertleşiyormuş gibi konuştuğunu anlardı. Hocanın bu hassasiyetidir ki; O’nu toplum çalışmalarında yer sahibi etmiştir. Uzun yıllara dayanan öğretmenlik mesleği Hoca’nın içindeki bu ateşi söndürmemiş, O’nu, şehrimizde büyük hayır işlerinin rehberi haline getirmiştir. Yıllarca, Rüstem Hoca, Türk Maarif Derneği’nde ve Kızılay’da çalışmıştır. Maarif Derneğine bugünkü binasını kazandıran Rüstem Hoca’dır. İğne ile kuyu kazırcasına çalışmış. Demek binasını meydana getirmiştir. Hoca’nın Kızılay’daki çalışmaları da Maarif Derneği çalışmalarından geri kalmış değildir. Kızılay’da uzun yıllar emek vermiş, başkanlığını etmiştir. Ne var ki; politika oraya da elini uzatmış, Kızılay üzerinde parti nüfuzları yaratmak çabaları karşısında, çalışmaların bu yanından fazlasıyla iğrenen Hoca, istemeyerek bu çalışma alanını da bırakmıştır. Ama politikacılar Rüstem Hoca’yı inciten politikacılar, unutulup gitmişler, Hoca hizmet eden kişi, iyi insan olarak, hafızalarımıza yerleşmiştir. Rüstem Hoca’nın, bu anlayış ve memleket sevgisi ile daha çok hizmet etmesi Konya’ya daha faydalı mümkün olabilirdi. Hoca’ya bu imkân ve fırsat tanınmamıştır. Kendi gücü ile kendi emeği ile bu kadarını yapabilmıştır. Bugün toplumumuzda çoğu kişi, kendi hayır işle-

(19) Suat Abanazır, “Rüstem Hoca”, Yeni Konya 20 Aralık 1972

ri dışında, toplum çalışmalarından uzak durmayı tercih etmektedir. Bu, toplum için çalışmaktan kaçmak arzusunun ciddi sebepleri olmalıdır. Dernekler, siyasi partiler etraflarına çalışacak kişileri toplamakta zorluk çekmektedirler. Çalışmaktan uzak kalan kişi, kendisine çalışmak istemeyen kişi olmaktadır. Buna rağmen bu ilgisizlik bugün vardır. Rüstem Hoca tipinde ve anlayışındaki kişiler, böyle zamanlarda daha çok değer kazanmakta ve gönüllerdeki gerçek yerlerini almaktadırlar.”

AİLESİ

Rüstem Sungur, dayısı Halis Efendi'nin kızı **Nadire Hanım** (1311 / 1896 -1962) ile evlendi⁽²⁰⁾. Fatma Hasibe (1327 / 1911), Hatice Halise (1330 / 1914), Hasan Halis (1330 / 1914-1980), Musa Kazım (1333 / 1917-1996), Ahmet Arif (1336 / 1920-1953), Hatice Ülfet (1927) ve Hatice Türkan (1927-1985) adlı çocukları olmuştur.

Bundan başka 1325/1909 Tarsus doğumlu “Celil Kızı Zeynep” adında bir de evlatlığı mevcuttur.

Aile Soyadı Kanunu ile “Sungur” soyadını almıştır.

Oğlu Av. Hasan Halis Sungur (1914-1980), Dr. Rüştü Kurma'nın kızı Yaşar Kurma ile evlenmiş, F. Kutay, Şenay, M. Rüstem, Rüştü ve Güneş isimli çocukları olmuştur.

Oğlu Musa Kazım Sungur (1917-1996), Aliye İpekçi ile evlenmiş, Ahmet Tuğrul Sungur (1945) ile Ömer Feyzi Sungur (1947) isimli çocukları olmuştur.

Kızı Hatice Türkan Sungur (1927-1985), Mehmet Ali Yalçın (1932-2002) ile evlenmiş, Abdurrahman Ragıp ve Nadire Mine isimli çocukları olmuştur.

KAYNAKLAR

“25. Vefat Yıldönümünde Mahmut Sural Özel Sayısı”, Akademik Sayfalar, 28 Mart 2012, C. 12, S. 10, s. 145-160.

Ahmet Çelik, “Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti Konya Şubesi”, Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 129.

Ahmet Çelik, “Konya Darü'l-İrfan Mektebi”, Akademik Sayfalar, 8 Ekim 2014, S.24, s.371-375

Ahmet Çelik, “Nevşehirli Hüseyin Avni Efendi (1878-1922) ve Ailesi”, Akademik Sayfalar, 10 Şubat 2016, C. 16, S. 3, s. 44-48.

Caner Arabacı, “Öksüz Yurtları Mecmuası”, Konya Ansiklopedisi, C. 7, s. 135.

Ekekon, 28 Eylül 1945

Funda Küçüköner, “Cemiyet-i Hayriye Derneği”, Konya Ansiklopedisi, C. 2, s. 247.

Hasan Yaşar, “Çelik, Mehmet Vehbi”, Konya Ansiklopedisi, C. 2, s. 323, 324.

Hasan Yaşar, “Faik Bey”, Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 291.

Kerim Sarıçelik – Cemil Paslı, “Darüleytam”, Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 8, 9.

Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özlük Arşivi No:7512

Mahmut Sural, Yeni Konya, 30 Ocak 1976.

Mehmet Ali Uz, “Hadimli Mehmet Vehbi Çelik (1862-1949)”, Konya Alimleri ve Velileri, Meram Belediyesi Yayınları, 2013, s. 451-453.

Mehmet Ali Uz, “Türkiye Kızılay Derneği Konya Şubesi”, Konya Ansiklopedisi, C. 8, s. 377, 378.

Osman Dikilitaş, “Abanazır, Suat”, Konya Ansiklopedisi, C. 1, s. 1, 2.

Öz Demokrat, 15 Mart 1960.

Saadet Birsan Uslu, “Konya Veremle Savaş Derneği”, Konya Ansiklopedisi, C. 6, s. 129, 130.

Saime Yardımcı, “Miralayzadeler - Uzluklar”, Konya'da Asırlık Bir Çınar, Konya 2011, s. 142, 143.

Saime Yardımcı, “Sungurlar Rüstem Hoca”, Konya'da Asırlık Bir Çınar, Konya 2011, s. 136-141.

Serdar Ceylan, “Konya'da Cumhuriyetin Onuncu Yıl Kutlamaları Özel Sayısı Üzerine”, Akademik Sayfalar, 29 Ekim 2014, C. 14, S. 27, s. 418.

Suat Abanazır, “Rüstem Hoca”, Yeni Konya 20 Aralık 1972.

(20) Saime Yardımcı, “Sungurlar Rüstem Hoca”, Konya'da Asırlık Bir Çınar, Konya 2011, s. 136-141.

Ali IŞIK

HAZİRAN AYINDA KAYBETTİĞİMİZ KONYALI DEĞERLER -1-

2 Haziran:

Abdurrahman Cantekinler (1930-2005)

Özel Kasım Şifa Hastanesinin kurucusu. Konya’da doğdu. Konya’nın köklü bir ailesine mensuptur. Babasının adı Kasım, annesinin adı Alime’dir. İlk, orta ve lise tahsilini Konya’da yaptıktan sonra 1955 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. 1959 yılında Malatya-Arapkir’de mecburi hizmetini tamamladı. Ankara Hastanesinde genel cerrahi ihtisası yaptı (1960-1965).

Konya Devlet Hastanesinde genel cerrahi uzmanı olarak klinik şefliği yaptı (1969). İnsanların sosyal güvencesi olmadığı, henüz özel hastanelerin yaygınlaşmadığı o dönemde, İstanbul Caddesi üzerinde, Konya’nın ikinci özel hastanesi olan Özel Kasım Şifa Hastanesini kendi imkânları ile 30 Eylül 1969’da hizmete açtı (Konya’nın ilk özel hastanesi Demirağ Hastanesi idi). Devletin özel hastanelere ödeme yapmadığı bu dönemde faaliyette bulunduğu sürece Konyalının güveni ile ayakta kaldı. Hastanesini 1 Eylül 1990 tarihinde kapattıysa da; vefatına kadar kendisi, vefatından sonra da, bir süre, doktor olan kızları röntgen ve poliklinik hizmetlerini sürdürdü. 2 Haziran 2005 tarihinde vefat eden Abdurrahman Cantekinler, 3 Haziranda Musalla Mezarlığı’nda toprağa verildi.

3 Haziran:

Şahinşah

(488/1095 [?]-511/1117)

Türkiye Selçukluları sultanı (Saltanatı: 1110-1116). Dönemin kaynaklarında “Konya Sultanı” olarak anılan Türkiye (Anadolu) Selçukluların üçüncü sultanı Şahinşah’ın 488/1095 tarihinde doğduğu tahmin edilmektedir. Kılıçaslan’ın bilinen dört oğlundan en büyük olanıdır. Kılıçaslan, 1107’de Büyük Selçuklu Devleti’nin Musul valisi Çökermiş’in çağrısı ile Musul’a gidip şehri teslim almıştı. Büyük Selçuklu hükümdarının Çökürmüş üzerine kumandanı Emir Çavlı’yı göndermişti. Kılıçaslan Çavlı’nın çekildiği Rahbe üzerine yürüdü ve bu sırada Musul’un idaresini melik unvanıyla Şahinşah’a verdi. Rivayete göre bu sırada on bir yaşındaydı. Kumandanlarından Emir Bozmuş’ı da kendisine atabeg tayin edilmişti. Büyük Selçuklu kumandanı Emir Çavlı, Artukoğlu İlgazi ve Suriye Meliki Rıdvan’ın kuvvetleriyle Habur Nehri kenarında savaşta yenik düşen Kılıçaslan nehirde boğularak öldü. Şahinşah, Musul’a giren Emir Çavlı tarafından esir alınarak İsfahan’a götürüldü. 1110 yılına kadar esir kaldı ve bu üç yıl boyunca Anadolu’da büyük bir kargaşa yaşandı. Bizanslılar kaybettikleri Batı Anadolu topraklarını tekrar ele geçirmeye başladılar. Türkiye Selçukluları Anadolu’nun içlerine doğru geri çekildiler. Şahinşah’ın üç erkek kardeşi Anadolu’nun değişik yerlerine dağılmıştı. Emir Bozmuş, en küçük

kardeşi Tuğrul Aslan ile annesi Ayşe Hatun'u Malatya'ya götürmüştü. Mesut ve Arap adındaki diğer iki kardeşinin nerede oldukları hakkında pek fazla bilgi yoktur ancak Batı Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleşen Türkmen kütlelerinin yanında olduklarını düşünülür. Malatya'da Tuğrul Aslan hükümdar ilan edildi ve henüz küçük olduğu için idareyi Ayşe Hatun eline aldı; Bozmuş'ı öldürtüp İl-Aslan adlı beyle evlendi. İl-Aslan Malatya halkına kötü davranmaya başlayınca Ayşe Hatun onu yakalatıp hapsedti, bir yıl sonra da Büyük Selçuklu Sultanı Muhammed Tapar'a gönderdi. Bu olaydan sonra Şahinşah, kaçarak ya da serbest bırakılarak 1110'da Anadolu'ya döndü. Babasının merkez edinmeye çalıştığı Malatya'ya gitmesi imkânsızdı. Çünkü orada küçük kardeşi Melik Tuğrul Aslan Sultan ilan edilmişti. Konya'ya gitti. Şahinşah'ın esir bulunduğu üç yıllık dönemde Bizanslılar kaybettikleri Batı Anadolu topraklarını tekrar ele geçirmeye başlamışlar; Türkiye Selçukluları Anadolu'nun içlerine doğru geri çekilmişler; Danişmendliler Anadolu'daki en kuvvetli Türk devleti hâline gelmişlerdi. Kılıç Aslan'ın büyük oğlunun döndüğünü duyan Türkmenler onun etrafında toplandılar. Şahinşah, Konya merkezli bir teşkilat kurdu. Kayseri hâkimi Hasan Gazi'yi öldürttü; kardeşleri Mesut ile Arap'ı hapsedtirdi. Ancak her iki şehzade de bir süre sonra kaçmıştır. Büyük bir ordu hazırlayan Şahinşah Bizans topraklarına akınlara başladı. 1113 yılında İmparator I. Aleksios Komnenos, Türklere karşı sefere çıktıysa da bir sonuç elde edemeyeceğini anlayarak geri dönmüştür. Şahinşah 1114'te Anadolu'daki diğer hükümdarlardan destek alarak yeni bir ordu kurdu. Amacı, Anadolu'da kaybedilen toprakları geri almaktı. Bunu duyan İmparator Konya üzerine bir sefer düzenlediyse de ayağındaki ağırların yürümesine

engel olması sebebiyle seferi erteledi. İyileştiğinde yeniden seferi başlattı. Akşehir'e kadar ilerleyip burayı aldıktan sonra Konya'ya doğru ilerlemektense geri dönmek üzere hareket etti. Dönüş yolunda Selçuklu ordusu tarafından kuşatıldı. Ancak kardeşi Mesut'un hapisten kaçıp Danişmendlilerin desteğini alarak üzerine gelmesi sebebiyle Şahinşah imparatora barış teklif etti. 1116'da Augustopolis (muhtemelen Sultandağı kasabası) ile Akronios (Afyon) arasındaki ovada barış imzalayan Şahinşah, Konya üzerine hareket etti. Yolda Mesut'un ordusu ile karşılaşınca Tyragion'a (İlgın yakınlarında) gitti. Kaleyi kuşatan Mesut'un adamları tarafından esir alınarak dönemine göre ağır işkencelere maruz bırakıldı ve gözleri kör edildi. Mesut buna rağmen Şahinşah'tan çekindi ve 1118 yılında onu eski Türk âdeti gereğince kanı akıtılmaksızın yayının kirişiyle boğdurdu. Rivayete göre öldüğünde 21 yaşındaydı. Konya'da Selçuk sarayında öldürülen ilk hükümdardır. Kabrinin de Konya'da bulunması gerekir. Bugün Alâeddin Tepesi adıyla bilinen yerde II. Kılıçaslan'ın sağlığında yaptırdığı ve babasını da defnettği türbeyi amcası Şahinşah'ın kabri üzerine yaptırdığı düşünülür.

4 Haziran:

Süleyman Şah I

(436/1045 [?]-479/1086)

Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurucusu ve ilk sultanı (Saltanatı: 1075-1086). Selçuk Bey'in oğlu Aslan Yabgu'nun torunudur. Babası Kutalmış Bey'dir. Kutalmış, Selçuk Sultanı Tuğrul Bey ile Çağrı Bey'in amcaoğluydu. Kutalmış önce Tuğrul Bey'e karşı isyan etmiş; sonra Büyük Selçuklu Sultanlığı tahtına geçen Alpaslan'ın sultanlığını kabul etmemiş ve onun ile başarısız bir çatışmaya girişmişti. Kutalmış 1064'te ölünce (Süleyman Şah dâhil) dört

oğlu o zamanlar Büyük Selçuk Sultanlığı sınırları dışında kalan fakat göçebe Türkmen boylarının yerleşmeye başladıkları bir bölge olan Anadolu'da Toros Dağları yöresine kaçmışlar ve Anadolu'ya yeni gelip yerleşen Türkmen boyları arasında yaşamaya başlamışlardır. Burada da Alpaslan'ın devamlı baskısı altında kalmışlar ve Alpaslan'ın zaman zaman akıncı birlikleri göndererek tahtını tehdit edebilecek olan kardeşleri bertaraf etmeye çalışmıştır. Dört kardeşten en son Süleyman Şah hayatta kalmıştır. Alpaslan'ın 1071 Malazgirt Savaşı galibiyetinden sonra giderek daha çok sayıda Türkmen göçmen boyları Anadolu'ya girip yerleşmeye başlamış ve Süleyman Şah bu Türkmenlerin liderliğini ele geçirmeyi başarmıştır. 1073'te Kutalmışoğlu Süleyman Şah Büyük Selçuklu Devleti hükümdarı Melikşah tarafından Büyük Selçuk Sultanlığı'na bağımlı Sultan-ı Rum (yani Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı) olarak tayin edilmiştir. Bizans sınırlarında idaresini kuran Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Bizanslılarla bazen savaş yaparak bazen Bizans isyancılara yardım ederek hüküm altındaki toprakların sınırlarını büyütmeyi başardı. 1075'te Bizans İmparatorluğu'nun Anadolu'da bulunan önemli şehirlerinden İznik (Nicaea) ile İzmit (Nicomedia)'i eline geçirdi ve Güney Marmara Bölgesi'ne tamamen hâkim oldu. Ayrıca Çanakkale Boğazı'ndan geçen gemilerden vergi almaya başladı. 1077'de ülkesinin özerkliğini ilan edip İznik merkezli bağımsız bir devlet olarak Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurdu. 1078'de Süleyman Şah Bizans İmparatoru VII. Mikhail Dukas'la Bizans tahtını eline geçirmek üzere isyan eden Anatolikon Theması vali-generalı Nikeforos Botaneiates'e karşı askerî yardım anlaşması yaptı. Fakat Süleyman Şah ordusu ile İznik ile Kütahya arasında Nikeforus Botaneiates ile karşılaşınca asi generalin sağladığı daha uygun şartlar nedeniyle taraf değiştirip Nikeforus

Botaneiates'a askerî yardım sağladı ve onun III. Nikeforos ismi ile Bizans İmparatoru olmasına önyak oldu. Bu yardım dolayısıyla Bizanslılar göçmen Türkmenlerin Anadolu'da ta Boğaz kıyılarına kadar gelip yerleşmelerini kabul etmişlerdir. Fakat İran merkezli Büyük Selçuklu Devleti'nin Suriye'de melik unvanını taşıyan Melikşah'ın kardeşi ve Sultan Alpaslan'ın oğlu olan Said Tacüddevlî Tutuş bu seferin kendi egemenliği altında olan Suriye üzerine yöneleceğini kuşkusıyla, Süleyman Şah'a karşı çıktı. Her ikisi de Selçuklu hanedanından olan ve Büyük Selçuklu Devleti'ne ismen bağımlı bu iki taraf arasındaki askerî çekişmeye bu devletin başkenti İsfahan'da bulunan Sultan Melikşah'ın bir bağlantısı olup olmadığı daha belgelenmemiştir. Ama bazı tarihçiler Tutuş'un Sultan Melikşah emirleriyle hareket ettiğini bildirmektedirler. Gerçekten Süleyman Şah Antakya'yı ele geçirdikten sonra bütün Suriye'ye sahip olma amacıyla Halep'i kuşattı. Halep emiri olan İbn-i Huteyî, Tutuş'tan yardım istedi. Tutuş yanına Selçukluların yetenekli kumandanlarından (Artuklu Beyliği'nin kurucusu) Artuk Bey'i alarak 4 Haziran 1086'da Halep yakınlarında Ayn Seylem Savaşı'nda Süleyman Şah'la karşılaştı. Süleyman Şah bu savaşta mağlup düşerek hayatını kaybetti.

6 Haziran:

Çopur İsmail Ağa (1287/1871-1949)

Mahalli saz sanatçısı. Konya'nın Fakihdede Mahallesi'nde doğdu. "Karağazadeler" lakabı ile bilinen aileye mensuptur. Babası Seyit Mehmet, annesi Hatice Hanım'dır. O yıllarda Konya'da çok yaygın olan çiçek hastalığından dolayı yüzü çopur kaldı. Asıl mesleği sıvacılık olan İsmail Ağa, Gazimihal'e göre saz çalmaya otuz yaşından sonra başladı. Memilli Hoca'dan feyiz alarak Nazenin tarikatına girdi. Tekke musikisinin bütün inceliklerini öğre-

nen Çopur İsmail Ağa 1896 yılında evlendi. 1897 yılında biri kız, biri oğlan ikiz evlat sahibi oldu. Seyit Mehmet (Çopur) ve Hatice isimli bu çocuklarından sonra 1899 yılında doğan ikinci oğluna da Ahmet ismini verdi. Her iki oğlu da babalarının müzik geleneğini sürdürdüler. Özellikle küçük oğlu Çopur'un Ahmet saz çalma konusunda babasını geçti. Konya'nın önemli baranalarından olan İsmail Ağa'nın baranasına zaman zaman "Demirci Tahir" lakaplı Aşık Tahir Demiröz, Aşık Mehmet Yakıcı gibi âşıklar da katılıp karşılıklı atışmalar yaparlardı. 1935 yılında kaybettiği kızının acısıyla bir müddet saz çalmayı terk eden İsmail Ağa, 1948 yılında vefat eden eşi Ayşe Hanım'ın ardından zor günler geçirip hayata küstü. Aslında Çopur İsmail'in ömrünün sonlarının hep sıkıntı içinde geçtiği Konya dergisinin bir haberinden de anlaşılmaktadır. Bu habere göre Aralık 1947'de saz sanatkarı Muzaffer Özden, Halkevi'nde bir konser vermiş, konserin geliri tamamen Çopur İsmail Ağa'ya bırakılmıştır. 6 Haziran 1949 tarihinde vefat eden Çopur İsmail, Musalla Mezarlığı'na defnedildi.

M. Besim Ergun (1916-1977)

Hukukçu, gazeteci, yazar. Konya'da doğdu. Recep Ağazadelerden Ahmet Bey ile Şerife Hanım'ın oğludur. İlk ve ortaöğrenimini Konya'da yaptıktan sonra 1938 yılında İstanbul Haydarpaşa Lisesini bitirdi. 1941-42 öğretim yılında da Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Avukatlık stajını Konya'nın tanınmış kültür adamlarından H. Rüstem Sungur'un oğlu Av. Hasan Halis Sungur'un yanında tamamladı. Türk Ticaret Kanunu'nun ilk şerhlerinden birini yazan Hasan Halis Sungur ile birlikte *İlmî ve Kazai İçtihatlar* dergi-

sini yayımladı. Dergi, hukuki içtihat ve makaleler hususunda Konya basınında ve hukuk yayıncılığında bir ilktir. Hasan Halis Sungur'un yazıhanesini İstanbul'a naklinden sonra da Ergun 1955 yılına kadar dergiyi yayımlamaya devam etti. 1944 yılında, *Ekekon* gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü üstlendi. Bir yıl sonra da Şevki Ergun'dan gazeteyi devraldı. Beş yıl sonra gazeteyi kapatan Ergun, 1951 yılında serbest avukatlığa başladı. Konya Gazeteciler Cemiyeti'nin kurucularından olan, Konya Turizm Derneği Yönetim Kurulunda da uzun süre görev yapan Ergun, hazır cevap ve nüktedan kişiliği ile tanındı. En büyük zevki de çiçek ve meyve yetiştirmektir. 6 Haziran 1977 tarihinde vefat eden Besim Ergun, Üçler Mezarlığı'nda metfundur.

Silleli Kör Mehmet (Karul)

(1338/1922-1996)

Mahalli müzik sanatçısı. Sille'de doğdu. Babasının adı Ahmet, annesinin adı Emin'dir. Tahsili yoktu. Konya türkülerini aslına uygun olarak çalar ve söylerdi. Udi olan Silleli Kör Mehmet, kanuni Memduh Derin ile fevkalade uyumlu bir ikili teşkil ederler ve iyi anlaşılırlardı. Konya ağzıyla okudukları türkülerin yeni nesillere öğretilmesinde çok başarılı oldular; senelerce Memduh Derin (kanun), Necati Elidüzgün (divan sazı), Orhan Kurşun (divan sazı), Muammer Eröz (cura), Kör Mehmet Ağa (ut) Konya havalarının yayılıp, yaşatılmasında birlikte hizmet ettiler. Kör Mehmet Ağa, ömrünün sonlarına kadar Konya baranalarının vazgeçemediği bir usta idi. Konya oturmalarında tabii hâliyle doldurulan kasetlerdeki Konya türkeleri, hâlen beğeniyle dinlenilmektedir. 6 Haziran 1996 tarihinde Konya'da vefat eden Mehmet Ağa, Musalla Mezarlığı'nda metfundur.

Av. Serdar
CEYLAN

27 NİSAN 1898 TARİHLİ ŞER'İYYE SİCİLİ KAYDI

Makalemize konu olan Akşehir Kadısı tarafından, Hicri 5 Zil-hicce 1315 (Miladi 27 Nisan 1898) tarihinde kayda geçirilen bir mahkeme kararıdır⁽¹⁾.

Akşehir Kazası'na bağlı Tuzlukçu Karyesi (Köyü)'nden **Abdullah oğlu Kerim oğlu Hacı İsmail** 27 Nisan 1898 tarihinden evvel vefat etmiştir. Geride bıraktığı mirasçıları olan; nikahlı hanımı (Hacı Musa kızı Hatice), yetişkin üç oğlu (Kerim, Satılmış, İsmail), küçük oğlu (Ahmet), yetişkin kızları (Dudu, Fâtıma, Emîne, Şerife) küçük kızı (Leyla), dokuz çocuğu arasında tekere taksimi yapılmıştır.

Bu sicil kaydı şu hususlar hakkında bize bilgiler vermektedir:

1. "Eytam", yetimin çoğulu olup, tek kalma anlamına gelmektedir. Erginliğe ermeden annesi ve/veya babası ölen çocuktur. Osmanlı döneminde 1851 yılında Eytam İdare-i kurulmuş, 1926 yılına kadar da yetim hakları, mallarının korunması, **Eytam İdare-i ve Eytam Sandıkları** tarafından yerine getiril-

miştir⁽²⁾. Makale konusu sicilde bahsedildiği üzere; **Akşehir Eytam İdare-i ve Eytam Sandığı Müdürü** ise **Hamza Efendi**'dir⁽³⁾.

2. Makale konusu sicilde 19. Yüzyılın son çeyreğinde Tuzlukçu'ya muhacir olarak yerleşen bir aile hakkında bilgiler bulunmaktadır.⁽⁴⁾ Tespit edebildiğimiz kadarıyla bu aile hakkında bilgiler derlenmiştir⁽⁵⁾.

Hükme konu tereke taksimine göre; Akşehir Kazası'na bağlı Tuzlukçu Karyesi (Köyü)'nden **Abdullah oğlu Kerim oğlu Hacı İsmail'in** eşi Hacı Musa ile Mehriban Hanım'ın kızı Hatice Hanım (1834-1923)'dir. Dokuz çocuğu vardır. Kerim, Satılmış, İsmail (1884-şehid) isimli üç yetişkin oğlu, Ahmet (1892-1965) isimli bir kü-

(1) Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Konya Akşehir Şer'iye Sicilleri, 329 (1315-1323). Ayrıca Akşehir'in 325 (1323-1328); 326 (1328-1331); 327 (1287-1305); 328 (1305-1315); 329 (1315-1323); 330 (1926); 331 (977, 1192, 1333) tarihli kadı sicilleri de bulunmaktadır. Ayrıca bkz. İSAM Kütüphanesi Kadı Sicilleri Kataloğu; Yusuf Oğuzoğlu, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", s. 353.

(2) Ayrıca bkz. Ahmet Eryüksel, "Osmanlı Devleti'nde Dul ve Yetimler", Şarkiyat Mecmuası, VIII, İstanbul, 1998, s. 331; Nadir Özbek, "II. Abdülhamid ve Kimsesiz Çocuklar: Daru'l-hayr-ı 'Âli", Tarih ve Toplum, C. 31, S. 182, Şubat-1999, s. 17.

(3) Hicri 1302 (1884-1885) tarihinde Akşehir Eytam Müdürü Hafız Ali Efendi'dir. Bknz. H. 1302 Konya Vilayeti Salnamesi, 18, 1884-1885 Konya Yıllığı, Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2015 s. 60.

(4) Ailenin verdiği bilgilere göre, Hacı İsmail ve ailesi Konya Ilgın'ın Aşağıçiftlik Köyü'nden 19. yüzyılın son çeyreğinde Tuzlukçu'ya gelerek yerleşmiştir. Bizim sonraki kuşakların tesbit edemediğimiz Hacı İsmail'in oğulları Kerim ve Satılmış'ın neslinin Aşağıçiftlik'te devam ettiği söylenmektedir.

(5) Sicil kaydındaki şahısların ve ailelerin tespitinde 1844 ve 1904 tarihli nüfus kayıtları ile ailelerin verdikleri bilgiler esas alınmıştır. Bknz. Serdar Ceylan, "Nüfus Defterlerinde Tuzlukçu 1, 1844 tarihli Akşehir Nüfus Defterinde Tuzlukçu Karyesi Mahalle-i Evvel (Yukarı Mahalle)", Akademik Sayfalar, 15 Nisan 2015, Cilt 15, Sayı 10, s. 145-152.

* Yazı dizisinin diğer makaleleri için bkz: Serdar Ceylan, "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -1-, 11 Ağustos 1682 Tarihli Şer'iyye Sicili Kaydı", 13 Mayıs 2015, C. 15, S. 14, s. 221-224; "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -2-, 9 Ocak 1898 Tarihli Şer'iyye Sicili Kaydı", 27 Ocak 2016, C. 16, S. 1, s. 14-16; "Şer'iyye Sicillerinde Tuzlukçu -3-, 8 Ağustos 1898 Tarihli Şer'iyye Sicil Kaydı", 16 Mart 2016, C. 16, S. 8, s. 123-125.

Rüştü Atar (1918-1982)

çük oğlu ile Dudu, Fâtıma, Emîne ve Şerife isimli yetişkin kızları ile Leyla (1890-1928) isimli küçük bir kızı vardır. İki çocuğu küçük yaşta olduğundan tereke taksimi yapılırken Eytam Müdürü de hazır bulunmuştur.

Abdullah oğlu Kerim oğlu Hâci İsmail'in vefatından sonra tanzim edilen 1904 tarihli nüfus kayıtlarına ve ailenin verdiği bilgilere göre;

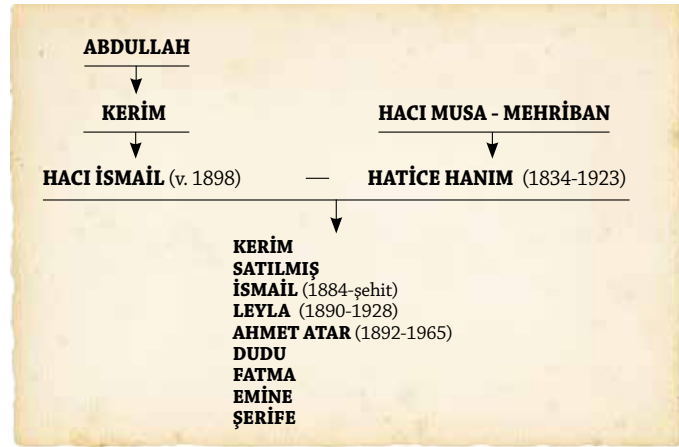
Hacı İsmail ile Hatice oğlu İsmail, 1884 yılında doğmuştur⁽⁶⁾. Mevlüt ile Fadime kızı Ayşe Hanım (1883-1916) ile evlenmiş, Fadime (Harmanca) (1904-1972), Ayşedudu (1907-1933), Mehmet Ali Atar (1910-1981), Tefik Atar (1913-1972) isimli çocukları olmuştur. İkinci eşi Şerife Hanım'dan Mevlüt (1918-1989) isimli bir oğlu olmuştur. İsmail, I. Cihan Harbi'nde şehit olmuştur.

İsmail oğlu Mehmet Ali Atar (1910-1981), Sultan ile Mehmet Ali Saçar kızı Alime Hanım (1911-1984) ile evlenmiş, Naciye, Niyazi, Sami, Dudu ve Nermin (1947) isim-

(6) Hacı İsmail oğlu İsmail, Tuzlukçu, Orta Mahalle, 14. Hane'de 1. Sırada nüfusa kayıtlıdır.

Mehmet Ali Atar (1910-1981)

li çocukları olmuştur.

Hacı İsmail ile Hatice oğlu Ahmet ATAR (1892-1965), 1892 yılında doğmuştur. Mihriye Hanım ile evlenmiş, Ünzile (Mihri) (1915-?), Rüşdü (1918-1982) isimli çocukları olmuştur. İkinci eşi Şerife Hanım'dan (1894-1956), Raziye (1913-?), Sıdika (1922-?), Pamuk (1929-?), Hamza (1931-1994)⁽⁷⁾

(7) Ahmet Atar ile Şerife Hanım'ın oğlu Hamza Atar (1931-1994), Ahmet ve Eşe Biçer kızı Navruz Hanım ile evlenmiş, Ahmet, Ziya, Şerifana, Gülek, Hatice, Eşe, İsmail, Ümit, İmran, Ecevit ve Ahmet isimli çocukları olmuştur. Hamza Atar, 1978-1980 ve 1989-1994 yılları arasında iki dönem Tuzlukçu Belediye Başkanlığı yapmıştır. Ayrıca bknz. Serdar Ceylan, "Tuzlukçu Belediye Başkanları", Yayımlanmamış Makale.

isimli çocukları olmuştur. Ahmet Atar, 1965 yılında vefat etmiştir.

Aile Soyadı Kanunu ile “**ATAR**” soyadını almıştır.

3. Akşehir Kadısı tarafından tespit ve taksim olunan, **5.750 kuruş kıymet takdiri yapılan terekede:** 1 kısrak, 2 adet rençber arabası, 6 adet keçe, 5 adet palaz, 4 adet minder, 4 adet yorgan, 1 adet büyük boy bakır kazan, 2 adet sofrasinisi, 30 okka bakır kapkacak, 8 adet arı kovani, 6 adet çuval, 2 adet tüfek, 1 adet kantar, 30 kile buğday, 5 kile sadeyağ, 5 kile arpa, 1 adet geri ve diğer eşyalar bulunmaktadır.

Transkripsiyon Metni

“Akşehir Kazâsı’na tâbi‘ Tuzlukçu Karyesi’nin Yukarı Mahallesi ahâlisinden olup bundan akdem vefât eden **Hâcî İsmâ‘îl bin Kerîm bin Abdullah’ın** verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi **Hadîce bint-i Hâcî Mûsâ** ile sulbî kebîr oğulları **Kerîm** ve **Satılmış** ve **İsmâ‘îl** ve sulbî sagîr oğlu **Ahmed** ve sulbiye sagîre kızı **Leylâ** ve sulbiye-i kebîre kızları **Dudu** ve **Fâtıma** ve **Emîne** ve **Şerîfe’ye** münhasıra olunduğunu bi’l-ihbâr lede’s-şer’îl-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sagîrân-ı mezbûrânın tesfiye-i emîrlerine kibel-i şer’den bâ-hüccet-i şer’iye mansûb vasiyeleri vâlideleri mezbûre Hadîce’nin taleb ve ma’rifeti ve ma’rifet-i şer’le ve eytâm müdürü **Hamza Efendi** ma’rifetiyle tahrîr ve terkîm ve bi’l-müzâyede bey’ ve beyne’l-verese bi’l-farîzati’s-şer’iye tevzî’ ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âti zikr ve beyân olunur hurrîre fî’l-yevmi’l-hâmis min Zi’l-hicce’ti’s-şerîfe li-sene hamse ‘aşere ve selâsemi’e ve elf (5 Zil-hicce 1315).

Kısrak re’s 1; kıymet 300 / Rençber ‘arabası ‘aded 2; kıymet 250 / Mûsta’mel keçe ‘aded 6; kıymet 200 / Mûsta’mel palaz ‘aded 5; kıymet 300 / Minder ‘aded 4; Yasdık ‘aded 4; Yor-

gan ‘aded 4; kıymet 200 /

Kebîr nühâs kazgan ‘aded 1; kıyye 20; kıymet 200 / Sofra sinisi ‘aded 2; kıymet 50 / Mûte’addid âvâni nühâs kıyye 30; kıymet 300 / Arı kovan ‘aded 8; kıymet 250 / Mûsta’mel çuval ‘aded 6; kıymet 60 /

Tek tüfenk ‘aded 2; kıymet 100 / Kantar ‘aded 1; kıymet 20 / Hintta keyl-i Akşehrî ‘aded 30; kıymet 3.000 / Revgan-ı sâde kıyye 5; kıymet 30 / Şa’îr keyl-i Akşehrî ‘aded 5; kıymet 250 /

Mûsta’mel geri 1; kıymet 40 / Hır-davât-ı menzil ve sâ’ire kıymet 200 /

Cem’an yekûn 5.750

Minhâ el-ihrâcât

Resm-i kısmet 141 / Dellâliyesi 115 / Kaydiyesi 13 / Pul bahâsı 3

Yekûn el-ihrâcât 272

Sahhül’-bâkî taksîm-i beyne’l-verese 5.478

Hisse-i zevce-i mezbûre Hadîce 674; 30 / Hisse-i ibn kebîr merkûm Kerîm 737; 20 / Hisse-i ibn kebîr merkûm Satılmış 737; 20 / Hisse-i ibn kebîr merkûm İsmâ‘îl 737; 20 /

Hisse-i ibn sagîr merkûm Ahmed 737; 20 / Hisse-i bint-i sagîre-i mezbûre Leylâ 368; 30 / Hisse-i bint-i kebîre-i mezbûre Dudu 368; 30 / Hisse-i bint-i kebîre-i mezbûre Fâtıma 368; 30 /

Hisse-i bint-i kebîre-i mezbûre Emîne 368; 30 / Hisse-i bint-i kebîre-i mezbûre Şerîfe 368; 30 /

Verese-i kibâr-ı mezbûrân ber-vech-i bâlâ tereke-i müteveffâdan hisse-i irsiyelerini temâmen ve kâmilan ahz ve kabz eyledikleri tereke-i müteveffâ-yı mezbûru tahrîr iden Eytâm Müdürü Hamza Efendi’nin ifâde-i vâkı’asından anlaşılmuş olduğu gibi sagîrân-ı mezbûrânın kezâlik ve ber-vech-i bâlâ hisse-i irsiyeleri vasiyeleri yedine teslim olunduğu işbu mahalle şerh virildi.

Mukâbele olunmuşdur. ---İmzâ---